

A

Afrika Африк
akvariijní rybky аквариумын загас
alergie харшил, аллерги
Amerika Америк
anorganické látky органик бус бодис
Asie Ази
atlasy атлас, газрын зургийн цомог
atmosféra атмосфер
atmosférické srážky агаарын тунадас
Austrálie Австрали
Australopithecus хүн дүрст мич,
хүний өвөг

B

bacilonosič савхан нян тээгч
bachor сорви
bakterie бактер, нян
hlízkové bakterie дугуй хэлбэрт
(ургамлын) бактер
hnilobné bakterie идээлүүлэгч
бактер
choroboplodné bakterie
өвчин үүсгэгч бактер (өвчний
нян)
půdní bakterie хөрсний бактер
bažiny намаг, балчиг
bezlebeční гавалгүй
bezobratlí сээр нуруугүй
bezodtoké oblasti далайд гарцгүй
муж (далай руу гарах гол,
мөрөнгүй газар орон, муж)
bylina өвс
bílkoviny уураг (биенд хэрэгцээтэй)
biologická rovnováha биологийн
тэнцвэрт байдал
biologie биолог
biomasa биомасс
biosféra биосфер (шим мандал)
blizna ургамлын хэсэг
bobule ургамлын үр, жимс
botanická zahrada ургамлын
цэцэрлэг
botanika ургамал судлал
brzlík сэрээ булчирхай

buchanky (copepoda) хөгжил багатай
хавч биетэн
buněčná řiť эсийн сүв
buněčná stěna эсийн гадаргуу, эсийн
хана
buněčné jádro эсийн цөм, цөм хэсэг
buňka эс
rostlinná buňka ургамалын эс
pohlavní buňka бэлгийн эс
pohlavní buňka samčí эр бэлгийн
эс
pohlavní buňka samičí эм бэлгийн
эс

býk бух
býložravec өвсөн тэжээлтэн

cestovní ruch аялал, жуулчлалын
салбар
cévní svazky ширхэгт эд эстэй, үрт
ургамал
dřevní část cévních svazků
ургамлын модлог хэсэг
lýková část cévních svazků
мөчирлэг хэсэг
cizopasník паразит, шимэгч
vnější cizopasník гадуур паразит
vnitřní cizopasník дотуур паразит
cukry сахар, чихэр
cykasy халуун орны мод (дал модны
төрлийн)
cytoplazma цитоплазм (амьд эсийн
дотоод хэсэг)

čas цаг (хугацаа)
místní čas орон нутгийн цаг
středoevropský čas төв европын
цаг (CET)
světový čas дэлхийн цаг,
гринвичийн цаг
časová pásma цагийн бүс
čeled' аймаг (ургамал, амьтны)
čelist эрүү
dolní čelist доод эрүү

C

Č

horní čelist дээд эрүү
čepec сархинаг
čepel listu навчны судал (ишнээс
навчны голоор үргэлжлэх хэсэг)
češule цэцэгний ишний дээд хэсэг,
дэлбээний суурь
čich үнэртэх мэдрэмж
činnost ledovců мөсөн уулын
хөгжил, хөдөлгөөн
činnost ledu мөсний хөгжил,
хөдөлгөөн
činnost povrchově tekoucí vody
гадаргууны усны үйл явц
činnost větru салхины үйл явц,
хөгжил
články prstů хурууны үенүүд
členovci үе биетэн, үе хөлтөн
člověk хүн (human)
člověk neandertálský эртний хүн
(homo neanderthalensis)
člověk rozumný ухаант хүн
(хүний хөгжлийн үе-homo
sapiens)
člověk vzpřímený цэх алхдаг хүн
(хүний хөгжлийн үе- homo-
erectus)
člověk zručný багаж зэвсгээ
хийдэг хүн (хүний хөгжлийн
үе- homo-habilis)
čtvrtohory дөрөвдэгч эрин үе
(геологийн үе – 2.6 сая жилийн
өмнөөс одоог хүртэлхи)

D

datová mez огнооны бичиглэлийн
зураас (он, сар, өдрийн хоорондох
зураас, жишээ нь 13/05/2010)
dědičnost удамшил
dělení хуваалт, ялгалт
buněčné dělení эсийн хуваагдал
dělení buněčného jádra эсийн
бөөмийн хуваагдал
nepohlavní dělení бэлгийн бус
үржил
příčné dělení эсийн хөндлөн
хуваагдал
dělnice ажилчин
děloha anat. сав (эмэгтэй хүний
эрхтэн)
delta голын адаг, нуур, тэнгист
цутгах хэсэг

den өдөр
dmutí далайн татлага, түрлэг
drápy хумс
druh төрөл
druhohory хоёрдогч (мезозейн) эрин
druhy map газрын зургийн төрөл
dřeň ясны чөмөг, зүрхэвч
dřeviny модны гарал, төрөл
dušík азот (N)
dužnina жимсний хальс доторхи
зөөлөн хэсэг
dýchání амьсгаа
plicní dýchání уушигаар
амьсгалах
umělé dýchání хиймэл амьсгаа
žaberní dýchání заламгайгаар
амьсгалах

ekologické katastrofy экологийн
гамшиг, экологийн сүйрэл
ekologické problémy хүрээлэн буй
орчны асуудлууд
ekologie эколог, экологийн
судалгааны ухаан
ekosystém экосистем, экоорчин,
байгаль орчин
prvohorní ekosystém анхдагч
(палеозейн) эриний экосистем
přírozený ekosystém байгалийн
экосистем
umělý ekosystém хиймэл
экосистем
ekotop экотоп (экологийн хөгжлийн
номлол)
emise эмисс (агаарын бохирдол)
entomologie энтомолог (шавьж
судлал)
epidemie халдварт өвчин
eroze эрози (газрын хөрс, гадаргуу нь
ус, салхины нөлөөгөөр элэгдэх,
эвдрэх үзэгдэл)
etologie этолог (амьтдын амьдрах
төрхийг судалдаг амьтан
судлалын салбар)
evoluce эволюц, хөгжил, хувьсал
biologická evoluce биологийн
хөгжил, хувьсал
chemická evoluce химийн
хувьсал
Evropa Европ

E

jihovýchodní Evropa зүүн өмнөд Европ

jižní Evropa өмнөд Европ

severní Evropa хойт Европ

střední Evropa төв Европ

východní Evropa зүүн Европ

západní Evropa баруун Европ

F

feromony феромон (янз бүрийн зорилгоор амьтадын гаргадаг дуу авиа, ялгаруулдаг бодис)

fjordy фьорд (огцом өндөр хадан эрэг бүхий тэнгисийн булан, тохой)

fotosyntéza фотосинтез (ургамалын нарны гэрлийг шингээж, хүчилтөрөгч ялгаруулдаг процесс)

G

genetika генетик, удамшил судлал

geny ген

geologická stavba геологийн бүтэц,

байгуулалт

geologické děje геологийн процесс

vnější geologické děje геологийн

гадаад процесс

vnitřní geologické děje геологийн

дотоод процесс

geologické éry геологийн үе, эрин

geologické vědy геологийн шинжлэх

ухаан

glóbus глобус

glukóza глюкоз, цусны сахар

gravitační síla таталцлалын хүч

H

hlava толгой

hlavní poledník эхлэл уртраг

(гринвич)

hlavonožci толгой хөлтөн

(биологийн зүйл анги, наймаалж

далайн од мэтийн амьтад)

hlísti шимэгч хорхой

hlízy булцуу (ургамалын)

oddenkové hlízy үндэс дэх

булцуу

stonkové hlízy ишэн дэх булцуу

hlodavci мэрэгчид, мэрэгч амьтад

hloubnice гадаргуугийн муруй

(газрын зураг дээр гадаргуугийн

өндөр намыг харуулсан муруй цагираг)

hltan залгиур хоолой

hlubokooceánský příkop далайн гүн

дэх гуу, гүнзгий цөмрөл

hmat хүрэлцэх мэдрэхүй

hmyz нисдэг шавьж

hmyzožravci шавьж идэштэн

hnití идээ бээр, ялзрал

hnízdni teritorium үүр засах орчин

hnízdo үүр

hormony гормон, дайвар

hornatina уулархаг нутаг, орчин

hornina уулын чулуулаг, минерал

matečná hornina үндсэн

чулуулаг, эх чулуулаг

přeměněná hornina метаморф

(үүсмэл) чулуулаг (эх

чулуулгаас даралт,

температур, чийг зэргийн

нөлөөгөөр өөрчлөгдөн үүссэн

чулуулаг)

usazená hornina тунамал

чулуулаг

vyvěřelá hornina галт уулын

чулуулаг

hospodářství аж ахуй, эдийн засаг

lesní hospodářství ойн аж ахуй

světové hospodářství дэлхийн

эдийн засаг

vodní hospodářství усны аж ахуй,

усан хангамж

houby мөөг

jedlé houby хүнсний мөөг

jedovaté houby хортой мөөг

nejedlé houby хүнсний бус мөөг

stopkovýtrusné houby салбант

мөөг

vřeckovýtrusné houby гуурст

мөөг

housenka төөлүүр хорхой,

эрвээхэйний авгалдай

hrud' цээж

hrudní kost өвчүү

hrudník цээжний эд эс

hřbec азрага, азраган үрээ

hřbínek залаа (шувууны)

hříbě унага

hříva дэл (адууны дэл, дэлт чоно гэх

мэт)

humus хөрсний ялзмаг
hydrosféra гидросфер (дэлхийн бүх усны нөөц)
hygiena хувийн ариун цэвэр, гигиен

Ch

chlorofyl хлорофил (ургамлын ногоон өнгийн пигмент. Хлорофилийн тусламжтайгаар фотосинтез явагддаг)
chloroplast хлоропласт (ургамал, замгийн эсэн дэх эсийн пластид. Хлоропластын тусламжтайгаар фотосинтез явагддаг)
chobot амьтадын хөдөлгөөнт урт хошуу (жишээ нь зааны, эрвээхэйн, шоргоолж идэштний гэх мэт)
chobotnatci хөдөлгөөнт урт хошуутай амьтад
choroba өвчин
pohlavní choroba арьс өнгөний өвчин
chování биеэ авч яваа байдал, хүмүүжил, зуршил
sexuální chování бэлгийн хүмүүжил
teritoriální chování амьтадын эзэмшил нутгаа хамгаалах зуршил
chovatelství амьтаны аж ахуй, мал аж ахуй
chráněná krajinná oblast дархан цаазат газар
chráněné území хуулиар хамгаалагдсан газар орон, нутаг, түүхийн дурсгалт хот тосгод
chromozóm хромосом
chrup шүд
neúplný chrup бүрэн бус шүдтэй, шүднүүд нь бүрэн бус
úplný chrup бүрэн шүдтэй
chrupavka мөгөөрс
chvostokoci *Collembola* ус, усны гадаргуу дээр амьдардаг шавьжны төрөл

imise эмисс
imunita дархлаа, имунитет
infekce халдвар, халдварт өвчин

J

jalovice сувай үнээ, хусран үнээ

jařina зуны, эрт ургацын таримал
játra элэг
jedový váček хорт хавдар
jehlice шилмүүс
jehličnan шилмүүст мод
jezero нуур
bezodtoké jezero урсгал биш нуур (нуураас гадагш эх авдаг гол үгүй нуур)
prětočné jezero урсгал нуур (гадагш эх авч урсдаг голтой нуур)
jícen улаан хоолой
jižní pól өмнөд туйл

kalich цөгц, цэцгийн цомирлог хэсэг
kapradiny ойм, тагнай өвс
dnešní kapradiny одоо үеийн оймын төрлийн ургамал
pravěké kapradiny эртний галавын ойм, ургамал
karanténa хорио цээр, тусгаарлалт
keře бут, сөөг
klas түрүү (тариан түрүү)
výtrusnicový klas үрийн будаа, тариа
klisna гүү
kloaka амьтаны ялгадасын сүв
klobouk малгай (мөөгний толгой)
kloub үе (биеийн)
kolenní kloub өвдөгний үе
kyčelní kloub гуя, өгзөгний үе
kly соёо
kmen ургамлын зүйл анги, амьтаны төрөл, хүмүүсийн овог, аймаг
kniha ном, хүн амьтаны ходоодны хэсэг
kobyla гүү
kolonie buněk эсийн байрлал, бөөгнөрөл
končatina мөч (хөл, гар гэх мэт)
přední končatina урд хөл
zadní končatina хойт хөл
konečník шулуун гэдэс
kontinent тив
kopyto туурай
koruna титэм, мод,цэцэгний оройн хэсэг
korýši хавчны төрөл
mořští korýši далайн хавчнууд
kořen үндэс

K

hlavní kořen гол үндэс
postranní kořen дагавар үндэс
svazčítý kořen үндэсний салаа
kosmické těleso сансрын биет
kost яс
kost holenní шилбэний яс (tibia)
kost loketní богтос яс (ulna)
kost lýtková тахилзуур яс (fibula)
kosti nártní тавхайн яс
(metatarsals)
kost stehenní дунд чөмөгний яс
(femur)
kost vřetenní цацраг яс (radius)
kosti zánártní шагайн яс (tarsals)
kosti zápěstní бугуйны яс
(carpals)
kosti záprstní алганы яс
(metacarpals)
kostní dřev чөмөг
kostní tkáň ясны эд эс
kostra араг яс
kraj муж, район, орон нутаг
krajina орон нутаг, газар орон
jezerní krajina нуурын орчин
kulturní krajina соёлын дурсгалт
газар
přírodní krajina байгалийн
үзэсгэлэнт газар
sídelní krajina хот суурин,
сууришмал газар орон
krásnoočko эвглен (нэг эст эгэл биет)
krasové jevy карст агуй (газар доорхи
минерал усанд идэгдэх замаар
бий болсон үзэсгэлэнт агуйнууд)
krk хүзүү
kroužkovci сээр нуруугүй өтнүүд
(жишээ нь чийгийн улаан хорхой)
kruhoústí дугуй амт (загасны эртний
төрөл)
kruhovitá přísavka дугуй хэлбэрийн
соруултай амьтад
krunýř бамбай, хаалт (яст
мэлхийний нурууны хамгаалалт,
сүвдны гаднах хавтас гэх мэт)
krycí skličko бүрмэл шил
krystalová struktura nerostů
минералын кристаллын бүтэц
křídla далавч
kukla авгалдай

kusadla хавчигч ам (шоргоолж, цох
хорхой гэх мэтийн)
kůže арьс
kvasinky идээлэгч мөөг, исгүүр
kvašení исгэх
květ цэцэг
květ jednopohlavný дан хүйст
цэцэг
květ oboupohlavný хос хүйст
цэцэг
květ pětičetný таван дэлбээт
цэцэг
květ s okvětim давхар навч, салаа
иш зэргийг агуулсан цэцэг
květ stejnoobalný ижил төрлийн
навч, салаа иштэй цэцэг
květ trojčetný гурван дэлбээт
цэцэг
květenství нэг ишэнд ургасан олон
цэцэг
květní lůžko цэцэгний дэлбээ, ишний
хоорондох суурь
květní obaly цэцэгний иш, суурь,
навч зэрэг бүрдэл
kyselá dešť хүчиллэг бороо
kyslík хүчилтөрөгч
kytovci халимны зүйл анги, халим
láčka тоос хүртэх гуурц
larva өсөлтийн явцад төрхөө эрс
өөрчилдөг амьтадын хөгжлийн
эхний үе (жишээ нь, хүүхэлдэй –
эрвээхэйний хувьд, олон төрлийн
нялцгай биетэнүүд)
lata (panicula) нэг ишнээс салаалсан
олон ишэн дээр ургасан цэцгүүд
látky бодис, эд эс, материал
látky organické органик бодис
látky anorganické органик биш
бодис
lebka гавлын яс, сээр нуруут
амьтадын толгойн яс
ledovec мөсөн гол, мөсөн уул
horský ledovec уулын мөсөн гол
pevninský ledovec эх газрын
мөсөн гол
ledviny бөөр
lesostepi ойт тал газар
lesotundra ойт тундр
lesy ой, хөвч

jehličnaté lesy шилмүүст модтой ой
listnaté lesy навчит модтой ой
lesy mírného pásu зөөлөн уур амьсгалт бүсийн ой
smíšené lesy холимог ой
letokruhy жил, жил тойрон
letouni сарьсан багваахай
lidské rasy хүний арьс өнгө
lichokopytníci битүү туурайтан
lístky цэцгийн навч, дэлбээ
kališní lístky навчин дэлбээт (цэцгийн дэлбээ, навчтайгаа хамт байрлалтай) цэцэг
korunní lístky цэцэгнээсээ тусдаа иштэй навч
okvětní lístky цэцгийн дэлбээ
listy навч
dlanitě složené listy хуруу хэвт (нэг ишнээс тал бүр тэгш хэмтэйгээр салаалсан) навчис
jednoduché listy энгийн (нэг ишэн дээр байрласан, нэг хавтгайтай) навчис
objímavé listy голоо ороосон хэлбэртэй навчис
přisedlé listy өөрийн голгүй, гол ишнээс шууд ургасан навч
složené listy давхарласан навчис
zpeřené listy нэг ишийг (гэхдээ ургамлын үндсэн иш бус) даган нэг чиглэлд ургасан навчис
lodyha үндсэн иш, гол
lodyžka салаалсан иш
lupa томруулагч шил, өсгөгч шил
lupeny of a fungus: мөөгний толгойн доод хэсэг дэх судалт эсвэл гуурст биет
lusk вандуйн төрлийн ургамал
lýko хулс

M **magma** лав, магма
malvice (*rotim*) үр нь дотроо агуулагддаг, олон үрт жимслэг ургамал (жишээ нь, алим)
mapa газрын зураг
mechorosty хөвд, хөвдийн төрлийн ургамал
mechy хөвд

měchýř хөөс
plynový měchýř агаарын хөөс
močový měchýř шээсний хөөс
měkkyši нялцгай биетэн, моллюск
membrána мембран, мэдрэгч хавтас
plazmatická membrána плазм мембран, эсийн мембран
měn'avka амёб (нэг эст, тунгалаг биетэй амьтан)
měřítko масштаб, хэмжээс
meteorologické prvky цаг уурын элемент, өгөгдүүнүүд
mezimozek завсрын тархи
mícha нугас, нурууны нугас
mikrobi микроб, бичил биетэн
mikroskop микроскоп
mikroskopický preparát микроскопийн бодис
mimotělní trávení эсний гадуурхи хоол боловсруулалт
minerály минерал, эрдэс
místní poledník нутгийн байрлах уртраг
mlha манан, будан
mlži (*bivalvia*) 2 гуурст, 2 хавтаст нялцгай биетэн
mnohonožky жаранхөлт
moč шээс
močová trubice шээс ялгаруулах зам
močovovody шээсний сүв
monzuny муссон салхи, улирал шилжих үед температурын ялгаанаас үүсдэг хүчтэй салхи
moře тэнгис
mozeček бага тархи
mozek тархи
koncový mozek тархи, мэдрэлийн төгсгөл хэсэг
střední mozek тархи, мэдрэлийн дунд хэсэг
přední mozek тархи, мэдрэлийн эхэн хэсэг
mžurka амьтанд байдаг нүд анивчуулах хальслаг

nadhlavník эгц дээр байрлах тэнгэрийн чиг
nadledvinky бөөрний булчирхай
nadmořská výška далайн төвшинээс дээш өндөр

N

nálevníci (лат. *Ciliophora*) сахлаг
бүхэвчтэй эгэл микробиет амьтан
národ ард түмэн, үндэстэн
národní park үндэсний цэцэрлэг,
дархан цаазтай газар
název druhový төрлийн нэр
název rodový овогийн нэр (ургамал,
амьтаны аймгийн ялгалт)
nažka үр
nehty хумс
nektar нектар (жимс, ургамлын
шүүс)
nemoc өвчин, эмгэг
nakažlivá nemoc халдварт өвчин
nepřeživýkavci хивэгч бус амьтан
nerostné suroviny ашигт малтмал,
эрдэс түүхий эд
nerostné zdroje түүхий эд, ашигт
малтмалын орд
neobnovitelné nerostné zdroje
нөхөн сэргээгдэхгүй түүхий
эдийн нөөц
obnovitelné nerostné zdroje
нөхөн сэргээгдэх түүхий
эдийн нөөц
nerosty эрдэс, минерал
nervová zakončení мэдрэлийн
төгсгөл (мэдэрсэн мэдээллээ цааш
дамжуулж эхэлдэг мэдрэлийн эд
эсийн эхний хэсэг)
nervy мэдрэлийн эд эс, эрхтэн
nížina нам дор газар
noc шөнө
nožní klenba хөлийн өлмий

O **oběh prvku v přírodě** байгаль дахь
бодисийн эргэлт
obilka үр, үр тарианы ширхэг
objektiv объектив
oblačnost үүлэрхэг байдал
obojživelníci хоёр нутагтан (амьтаны
ангилал)
obranné mechanismy хамгаалалтын
механизм
obratel нуруу, нугалам (хүн,
амьтаны)
obratle bederní бүсэлхийн
нугалам
obratle hrudní цээжний нугалам,
нуруу

obratle kostrční ахар сүүлний
нугалам
obratle krční хүзүүний нугалам
obratle křížové нурууны суурь яс
obratlovci сээр нуруутан
obratníky тропикийн өргөрөг
(мэлхийн зам, матрын зам)
ocasní pera сүүл, сүүлний өд
oceán далай
Oceánie Далай (Номхон, Атлантук,
Энэтхэг, Хойт мөсөн)
oceánské dno далайн ёроол
oční koule нүдний бөмбөлөг
oční vady харааны согог
oddenek үндэсний салаа
odlesn'ování ой цэвэрлэлт (ойн
хэсгийг ойгүй газар болгох)
odliv татлага (далайн)
ochrana хамгаалалт
ochrana biologická биологийн
хамгаалалт, хяналт
ochrana ovzduší агаар,
атмосферийг хамгаалах
ochrana půd хөрсийг хамгаалах
ochranné zbarvení хамгаалалтын
өнгө, бие хамгаалах өнгө
oko нүд
okolík шүхэрлэг цэцэгс (олон
салаалсан ишэн дээр тархан
байрлаж шүхэр хэлбэр үүсгэсэн
цэцэгс)
okostice ясны гадуур бүрхсэн хальс
okulár нүдний эмч
okvětí цэцэгийн бүрдүүлэгч (дэлбээ,
суурь, суурь навч гэх мэт)
oplození үрслэлт
opylení тоос хүртэлт
orgán эрхтэн
organely өөр өөр үүрэгтэй эснүүд
organismus организм, бие
jednobuněčný organismus нэг аст
организм
mnohobuněčný organismus олон
эст организм
nebuněčný organismus эст бус
организм
půdní organismus хөрсний
организм
orgány эрхтэнүүд

elektrické orgány цахилгаан
ялгаруулагч амьтад
smyslové orgány мэдрэх
эрхтэнүүд
orientace mapy газрын зургийн
барамжаа
oříšek самар
osemení самрын бүрхүүл хальс
ostnokožci өргөст арьстан
ozim өвөлжүүлдэг ургамал (намар
тариад дараа жилийн зун ургац
авдаг)
ozonoféra озоны давхарга
ozonová díra озоны нүх, озоны
давхаргын цооролт

P

pahorkatina толгодлог газар,
толгодтой газар орон
paleontologie палеонтолог
pánev (geomorph.) орд газар; (*anat.*)
аарцагны хэсэг
panožky хуурамч хөлтөн (нэг эст
амьтадын хөдөлгөөнд түр ургадаг
хөл)
parohy эвэр
pasáty пассат салхи, тогтмол
чиглэлгүй салхи
pásky бүс, зон
mírné pásky зөөлөн уур амьсгалын
бүс
podnebné pásky цаг уурын бүс
polární pásky туйлын бүс
subtropické pásky тропик орчмын
бүс
tropický pás тропикийн бүс
páteř сээр нуруу
patro давхар (*ecol.* давхарга,
давхраа; *anat.* тагнай;)
bylinné patro өвс ургамлын
тархалт, тархсан газар
keřové patro бут сөөгт ургамлын
тархалт, бут сөөгт газар орон
mechové patro хөвдний тархалт,
хөвд ургасан газар орон
podzemní patro хөрсний доорхи
давхарга
stromové patro модны тархалт, ой
хөвчит газар орон, ойн бүс
pavouci аалз
pavoukovci аалзны төрөл

pecka жимсний яс
peckovice хатуу ястай жимс (чавга,
интоор гэх мэт)
pedologie хөрс судлал
pedosféra хөрсний давхарга
pelikula эгэл биет амьтадын бүрхүүл
perloočko тунгалаг биетэн далайн
жижиг амьтад
peří өд
pestík ургамлын үр агуулагч хэсэг
pevnina хуурай газар, эх газар
placenta ихэс (эхийн ихэс)
plachetka бүрхүүл, мөөгний толгой
plán план, схем, төсөл, төлөвлөгөө
planeta Země дэлхий (гариг)
plankton планктон (далайн жижиг
нялцгай биетэн)
plášťenci далайн жижиг нялцгай
биетэн
plavuně плаун (дээшээ тэмүүлсэн
усны мөлхөө ургамал)
plazi хэвлээр явагчид
plemeno овог, үүлдэр
pletenec horní končetiny урд (дээд)
мөчний уулзвар яснууд
pletenec pánevní аарцаг орчмын
уулзвар яснууд
pletivo эд эс
asimilační pletivo хлоренхим
(фотосинтез явагддаг эд эс)
dělivé pletivo үүсмэл, хуваагдмал
эд эс
krycí pletivo бүрхүүл,
хамгаалалтын эд эс
podpurné pletivo дэмжих эд эс
vodivé pletivo судасны эд эс
základní pletivo суурь эд эс
zásobní pletivo нөөц эд эс
plíce уушиг
plícní vak уушигны хүүдий
plísň мөөгөнцөр
plodnice жимс, мөөгний ургаж
томрох бие
plody үр жимс
plody dužnaté зөөлөн биет жимс
plody nepukavé хуваагдалгүй үр,
жимс
plody pukavé хуваагдалтай үр,
жимс (жишээ нь, самар)
plošťenci дун, эмгэн хумсны төрөл

ploutve загасны сэлүүр
ploutvonožci сэлүүрт сүүн тэжээлтэн
(далайн хав, морж гэх мэт)
plůdek үр төл (жараахай)
plži эмгэн хумс
pobřeží тэнгисийн эрэг, эрэг орчин
počasí цаг агаар
podhoubí мөөгөнцөр, хөгц
podložní sklo слайд, микроскопийн шил
podnebí цаг уур
podnebné pásy цаг уурын бүсүүд
podpovrchová voda гүний ус
podříše дагаар вант улс
podstada хөөвөр
podvěsek mozkový өнчин тархи
pohlavní aktivita бэлгийн идэвхижил
pohlavní dvojtvarnost хүйсийн диморфизм (эр ба эм хүйст хүн, амьтдын хоорондын ялгаа)
pohoří уул, уул нуруу
kerné pohoří хөрсний үе давхаргууд (хоорондоо уналт, өгсөлтөөр огцом зөрсөн тогтоцтой уул, өөрөөр хэлбэл үүсэл нь газрын хагарлаар бий болсон)
vrásové pohoří хөрсний үе давхаргууд (хоорондоо зөрөөгүй тогтоцтой уул, өөрөөр хэлбэл үүсэл нь газрын аажуу шахалт, түлхэлтээр бий болсон)
pochva үтрээ, умсаг
poklesy уналт, бууралт
pokožka ургамлын гаднах бүрхүүл, хүн, амьтаны арьсны гадаад давхарга
pokožka cévy судасны хана
rohovitá pokožka эвэрлэг арьсан гадаргуу (жишээ нь, төрөл бүрийн цох хорхой, хирс гэх мэт)
šupinatá pokožka эвэрлэг-ясархаг арьсан гадаргуу (жишээ нь, загас)
polární den туйлын өдөр
polární kraje туйлын бүс, туйлын орчин
polární kruhy туйлын бүслүүр

polární noc туйлын шөнө
poledníky уртраг
polohopis газар, орчны рельефийн (газрын) зураг
poloostrov хойг
polopouště говирхог нутаг
postranní čára хажуу шугам, хажуу зураас
potrava хоол, хүнс
rostlinná potrava ургамлын гаралтай хүнс
živočišná potrava амьтаны гаралтай хүнс
potravní pyramida хоолны пирамид (жишээ нь, хүн эрүүл хоолохын тулд өдөр тутмын хүнсэндээ -ногоо, жимс, гурилан бүтээгдэхүүн их хэрэглэдэг, - түүнээс арай бага далайн хүнс, загас, тахий, өндөг самар, сүүн бүтээгдэхүүн - түүнээс арай бага махан бүтээгдэхүүн ... гэх мэт. Энэ нь үндэстэн болгонд өөр байж болно.)
potravní řetězec хооллолтын (трофикийн) гинж (жишээ нь, хүн тул загасыг иднэ, тул загас алгана загасыг иднэ, алгана загас голын хорхой иднэ, голын хорхой жижиг шимэгчдийг иднэ ... гэх мэт)
potravní vakuola хоол боловсруулах вакуоль (эсийн элемент)
pouště говь, цөл
povodí усан сан
pračlověk анхдагч хүн, эртний хүн, хүний өвөг
pramen булаг
praocéan эртний далай тэнгис
prašník ургамлын тоос агуулагч
preparát бодис, элемент
prérie прайри (ургамал амьтны аймаг нь ядуу, хуурай уур амьсгалтай хойт америкийн тал нутаг)
prevence урьдчилан сэргийлэх

primáti (лат. *Primates*) өндөр хөгжсөн хүн, сармагчин зэрэг амьтад

prodloužená mícha уртавтар тархи (хүний тархины нугастай холбогдох хэсэг)

prsten бөгж

prsty хуруу

průduch ургамлын навчны амьсгалах сүв, хүн амьтаны хамарын хоолой

první pomoc анхны тусламж

prvoci протист (ургамал биш, амьтан биш, энгийн организм)

prvohory палеозойн эрин

prvok протист (ургамал биш, амьтан биш, энгийн организм)

přesličky (лат. *Equisetum*) нэг ишнээс олон салаалан ургадаг ургамал. Гаднах төрх байдлаараа “морины сүүл” гэж нэрлэгдсэн.

přežvýkavci хивэгчид

příboj давалгаа унтрах, давалгааны төгсгөл

příchytná vlákna гризоид (зарим ургамлын утас хэлбэрт үндэс)

příliv далайн түрлэг

přírodní obal Země дэлхийн байгалийн давхарга (шим мандал)

přírodní památky байгалийн үзэсгэлэнт цогцолбор (байгалийн дурсгалт газар)

národní přírodní památky үндэсний хэмжээний дурсгалт газар

přírodní prostředí байгаль орчин

přírodní rezervace дархан цаазат, хамгаалагдсан газар

národní přírodní rezervace үндэсний дархан цаазат, хамгаалагдсан газар

příštná tělíska бамбайн дагалт булчирхай

ptáci шувуу

noční ptáci шөнийн амьдралтай шувуу

ptakořitní (лат. *Monotremata*) нэг сүвт амьтан

pučení хуваагдаж (эсээр) үржих

půdní profil хөрсний (босоо тэнхлэгийн хөндлөн огтлолын) зураг

půdy хөрс

pylová zrna тоосонцор, тоосонцор үр

radioaktivní látky цацраг идэвхит бодис

rasa арьс өнгө

reflex рефлекс (дадал, зуршил)

nepodmíněný reflex нөхцөлт бус (төрөлхийн) рефлекс

podmíněný reflex нөхцөлт (дадлалт) рефлекс

region муж, аймаг, хязгаар

rod хүйс

rohy эвэр

rostliny ургамал

cizopasně rostliny шимэгч ургамал

cizoprašně rostliny солбилцон тоос хүртдэг ургамал

dvouděložné rostliny хос үрийн талт ургамал

dvoudomé rostliny хоёр гэрт (өөртөө тоос хүртээхгүй) ургамал

dvouleté rostliny хоёр наст ургамал

chráněné rostliny хамгаалагдсан ургамал, дархан цаазат ургамал, улаан номонд орсон ургамал

jednoděložné rostliny нэг үрийн талт ургамал

jednodomé rostliny нэг гэрт (өөртөө тоос хүртээнэ) ургамал

jednoleté rostliny нэг наст ургамал

krytosemenné rostliny бүрхүүл үрт ургамал

léčivé rostliny эмийн ургамал

masožravé rostliny махчин ургамал

nahosemenné rostliny нүцгэн үрт ургамал

nížší rostliny доод ургамал

samosprašně rostliny өөртөө тоос хүртээгч ургамал

R

semenné rostliny үрт ургамал
víceleté rostliny олон наст
ургамал
vyšší rostliny дээд ургамал
výtrusné rostliny үрт бус ургамал
rourky гуурс
rovina тал
rovnoběžky параллел
rovnodennost өдөр шөнө тэнцэлт
jarní rovnodennost хаврын өдөр
шөнийн тэнцэлт (~ 3 сарын
22)
podzimní rovnodennost намрын
өдөр шөнийн тэнцэлт (~ 9
сарын 22)
rozkladač редуцент (мал ургамлын
сэг, үлдэгдлийг задалж органик
бус нэгдэл үүсгэгч
микроорганизм)
rozmnožování үржил, үржүүлэг,
тарилт
rozmnožování cibulemi
сонгиноор үржих
rozmnožování hlízami төмсөөр
(булцуугаар) үржих
rozmnožování hřížením мөчрөөр
үржих
**rozmnožování kořenovými
pupeny** үндэс дэх нүдээр
үржих
rozmnožování nepohlavní
бэлгийн бус үржил
rozmnožování oddenky үндсээр
үржих
rozmnožování pohlavní бэлгийн
үржил
rozmnožování roubováním өөр
ургамалд суулгаж үржүүлэх
rozmnožování řízků мөчрөөр,
навчаар үржих
rozmnožování šlahouny
суулгацаар үржүүлэх
rozmnožování vegetativní эх
биенээс салах хэлбэрээр
үржих
rozsivky диатом замаг
roztoči хачиг
rozvodí усны ай сав
rybník цөөрөм
rybníkářství загасны аж ахуй

rybolov загасчлал
ryby загас
rypák амьтаны хошууны хэсэг

řád цуваа, бүлэг
řapík шилбэ
řasy замаг, замагт ургамал
červené řasy улаан замаг
hnědé řasy хүрэн замаг
mnohobuněčné řasy олон эст
замаг
zelené řasy ногоон замаг
řeka гол, мөрөн
řezáky үүдэн шүд
říční usazeniny голын гольдрил
říše эзэнт улс

savany савана
savci сүүн тэжээлтэн
sekáči өвс хадагч аалз
semeno үр
severní pól хойт туйл
sinice цэнхэр-ногоон замаг
skořápka өндөгний хальс
vápenitá skořápka өндөгний
шохойлог хальс
slez хивэгч амьтадын ходоодны хэсэг
slinivka břišní нойр булчирхай
slonovina зааны яс
složení půdy хөрсний бүрэлдэхүүн
sluch сонсгол
sluneční soustava нарны систем
slunovrat нар эргэх
letní slunovrat зуны нар эргэх
(хамгийн урт өдөр, хамгийн
богино шөнө- 6 сарын 22)
zimní slunovrat өвлийн нар эргэх
(хамгийн богино өдөр,
хамгийн урт шөнө- 12 сарын
22)
smečka сүрэг
smluvené značky томъёолсон тэмдэг
smluvený čas тогтсон цаг
sopečná činnost галт уулын
идэвхижил, байдал
soustava систем
cévní soustava судасны систем
dýchací soustava амьсгалын
систем

Ř

S

kořenová soustava үндэсний систем
krystalová soustava талстын систем
nervová soustava мэдрэлийн систем
oběhová soustava эргэлтийн систем
opěrná soustava тулгуур систем, араг яс
orgánová soustava эрхтэнүүдийн систем
pohybová soustava хөдөлгөөний систем
rozmnožovací soustava үржлийн систем
řídící soustava удирдлагын систем
trávicí soustava хоол боловсруулах систем
vylučovací soustava ялгаруулах систем
soužití симбиоз, харилцан уялдсан амьдрал
společenstvo бүлэг, нийгэмлэг
společenstvo rostlin ургамлын бүлэг
společenstvo živočichů амьтны бүлэг
srdce зүрх
srst ноос
stavba těla биеийн бүтэц
vnější stavba těla биеийн гадаад бүтэц
vnitřní stavba těla биеийн дотоод бүтэц
stéblo иш (ургамлын)
stélka нүүрэн тал, дээд үе
step тал газар
stojan босоо суурь, штатив
stolek se svorkami дархан, мужааны ширээ
stoličky араа, араа шүд
stonek иш, шилбэ
bylinný stonek өвслөг ургамлын иш
dřevnatý stonek модлог ургамлын гол, иш
podzemní stonek ишний газар доорхи хэсэг, үндэс

zdřevnatělý stonek модожсон иш
stonožky жаран хөлт (*centipedes*)
stromy мод, ургаа мод
struna hřbetní нурууны нум (сээр нуруут амьтадын хөгжлийн эхэн үеийн ясжаагүй сээр нуруу)
strunatci нуман нуруут (хөгжлийн дээд шат нь сээр нуруутан)
středoocéánský hřbet далайн ёроолын уулс
stvol их бие, иш
subtropy субтропик (халуун ба сэрүүн бүсийн дундах газарзүйн бүс)
sudokopytníci салаа туурайтан
svalová vlákna булчингийн ширхэг, судал
svalové bříško булчинлаг гэдэсний арьсны хэсэг
svalové buňky булчингийн эс
svalové svazky булчин, булчингийн цогц
svalový úpon булчингийн орчин (яс, арьс гэх мэт)
svaly булчин
hladké svaly шулуун булчин
příčně pruhované svaly эрэн булчин
srdeční sval зүрхний булчин
světadíl тив
světové strany дэлхийн чиг (өмнөт, хойт, өрнө, дорно гэх мэт)
symbióza симбиоз
systematická jednotka системийн нэгж
šelmy махчин амьтад
šešule буурцаг
šešulka байцааны төрлийн ургамалын үр жимс
šířková pásmovitost krajiny газар орны өргөргийн бус
šiška боргоцой
šišťice боргоцой
samčí šišťice эр боргоцой
samičí šišťice эм боргоцой
škůdci хортон шавьж, амьтан
šlacha шөрмөс
šlechtitelství селекц, удам сайжруулалт, сонгомол сорт

špičáky соёо, соёонууд
štět s tobolkou иштэй цоморлиг
šupiny хайрс, яс
plodní šupiny ясан доторхи үр
жимс

T

tajga тайга
tele тугал
tělní teplota биеийн халуун, биеийн
температур
tělo бие
tenké střevo өлөн гэдэс
tkáň эд эс
tlení уугих, уугиж шатах
tlusté střevo бүдүүн гэдэс
tobolka цоморлиг
transfuze трансфуз, цус юүлэлт, цус
сэлбэлт
trávicí dutina rozvětvená ходоод
гэдэс
trávicí štávy ходоодны шүүс
trepka шаахай (нэг эст амьтан)
trháky соёо
trilobiti трилобит (устсан, эртний
олон хөлт усны амьтан)
trny өргөст ургамал
tropické lesy халуун орны ой
tropický deštný les халуун орны
борооны ой
troposféra тропосфер (дэлхийн
гадаргын ойролцоо орших
атмосферийн доод үе давхарга)
tropy тропик (дэлхийн цаг агаарын
бүс, мэлхийн ба матрын замын
дунд оршино)
trubec ажилчин зөгий
třeň модны мөөг
třetihory гуравдагч эрин
třída анги
tubus хоолой, микроскопийн тубус
tuky өөх, тос
tundra тундр
tyčinky саваа, цэцгийн үр
tykadla шавьжийн эвэр, сахал
typy půd хөрсний төрөл

U

úbor нэг ишэн дээр шавааралдан
ургасан бүл цэцэг
uhlík нүүрстөрөгч
úmoří далайн эрэг орчин

úponky ургамлын навч, иш, үндэсээс
салаалан ургасан уяа хэлбэрийн
нарийн салаа
úraz гэмтэл, бэртэл
urbanizace хотжилт
ústní dutina амны хөндий
ústrojí эрхтэн
čichové ústrojí үнэртэх эрхтэн
hmatové ústrojí хүрэлцэх эрхтэн
nervové ústrojí мэдрэлийн
систем
sluchové ústrojí сонсох эрхтэн
smyslové ústrojí мэдрэх эрхтэн
ústní ústrojí амны эрхтэнүүд
ústrojí chuti амтлах эрхтэн
vylučovací ústrojí ялгаруулах
эрхтэн
trávicí ústrojí хоол боловсруулах
эрхтэн
zrakové ústrojí харах эрхтэн
uštknutí хатгалт, хазалт

vačnatci уутат амьтад
vaječníky өндгөвч
vajíčko өндөг
varlata эр бэлгийн булчирхай
vakuola вакуоль (эсийн элемент)
potravní vakuola хоол
боловсруулах вакуоль
stazitelná vakuola илүүдэл
шингэн гадагшлуулагч
вакуоль
velehory өндөр уулс, их нуруунууд
vesmír сансар
vesmírné těleso сансрын биет
virologie вирус судлал
virová onemocnění вирусын гаралтай
өвчин
viry вирус
vítr салхи
vlhkost vzduchu агаарын чийгшилт
vnější kostra гадаад араг яс
vnitřní kostra дотоод араг яс
voda na pevnině хуурай газрын ус
vodní nádrž усан сан
umělá vodní nádrž хиймэл усан
сан
vodní toky гол, мөрөн, урсгал ус
vrásnění атираат бүс

V

vratiprst сөрөг хуруу (шувуу амьтаны аль нэг эсвэл хэсэг хуруу нь бусад хурууны эсрэг чиглэлтэй байх)

vrchovina өндөрлөг, уулархаг газар

vrstevnice хэвтээ шугам, хэвтээ тэнхлэг

vřecka цүнх, халаас

vůl бух

vybočení páteře нурууны тахийлт

výškopis альтиметр, өндөр хэмжигч (газар орны)

výšková kóta өндрийн тэмдэглэгээ, өндрийн тэмдэг

výšková stupňovitost krajiny газар орны өндрийн шатлал

vyšší nervová činnost мэдрэлийн өндөр ачаалал

výtrusnice спор анги

výtrusorodé rouško спор тээгч үе, давхарга

výtrusy спор

výživa хооллолт

racionální výživa зохистой хооллолт

vzteklina солиорол

Z

zadeček бөгс, бөгсөн бие

zajícovci туулайн төрөл

záliv булан (тэнгисийн)

zaostřovací šrouby фокус тохируулагч эрэг

zárodek үр хөврөл

závoj бүрхүүл

zdravý životní styl амьдралын эрүүл хэв маяг

zemědělství газар тариалан

zeměpis газарзүй

zeměpisná délka газарзүйн уртраг

zeměpisná poloha газарзүйн байрлал

zeměpisná síť газарзүйн тор

zeměpisná šířka газарзүйн өргөрөг

zeměpisné souřadnice газарзүйн координат

zeměpisný rovník газарзүйн экватор

zemětřesení газар хөдлөлт

zemská kůra дэлхийн газрын давхарга

zemské jádro дэлхийн цөм

zemské těleso дэлхийн биет

zemský plášť дэлхийн бүрхүүл

zemský povrch дэлхийн гадаргуу

zkameněliny чулуужсан биет

zlomy эвдрэл, хагарал

značkový klíč mapy газрын зургийн таних тэмдэг

zobák шувууны хушуу

zoologická zahrada амьтаны хүрээлэн

zornice хүүхэн хараа

zrak хараа

zrcátko толь

zrněnka (lat. *aphatococcus*) нэгэн төрлийн замаг

zuby шүд, шүднүүд

jedové zuby хортой шүд (жишээ нь, могойн)

mléčné zuby сүүн шүд

třenové zuby урд араа шүд

zvětrávání өгөршил (байгалийн эрдэс чулуулгийн элэгдэх, хувирах үзэгдэл)

chemické zvětrávání химийн өгөршил

mechanické zvětrávání механик өгөршил

žábry заламгай

žahavci книдари (усанд амьдардаг сээр нуруугүй нялцгай биетэн амьтад)

mořští žahavci тэнгисийн книдари

žaludek ходоод

složený žaludek нийлмэл ходоод

svalnatý žaludek булчинлаг ходоод

žlaznatý žaludek булчирхайтай ходоод

žebra хавирга

žihadlo хатгуур, хэл (жишээ нь, зөгий, могойны гэх мэт)

žilka судас, шөрмөс, ургамлын навчны судал

žilnatina навчин дээрх судлууд

síťnatá žilnatina тор хэлбэрт

судлууд

souběžná žilnatina дагуу судлууд

Ž

životní prostředí амьдрах орчин,
хүрээлэн буй орчин

žlázy булчирхай

jedové žlázy хорт булчирхай

mléčné žlázy сүүний булчирхай

pohlavní žlázy бэлгийн

булчирхай

slizové žlázy салст булчирхай

žlázy s vnějším vyměšováním

гадаад шүүрлийн булчирхай

žlázy s vnitřním vyměšováním

дотоод шүүрлийн булчирхай

žloutkový váček ихэсийн уут